

tat in affectibus aut motibus appetitûs sensitivi, neque ab iis necessariò pendeat.

Si verò intelligatur secundo modo, resp. causam istius duritiei spiritualis esse, quòd hujusmodi meditates hæreant in nudis et aridis speculationibus non implorando, prout, oportet, auxilium divinæ gratiæ, quæ (teste magno patre Augustino) ad hoc datur, ut duritiam cordis penitens auferat, et ex nolentibus, volentes faciat; quòd si illud auxilium tempore meditationis debitâ cum humilitate, fiducia, et perseverantiâ infra exponendis, à Deo peterent, procul dubio obtinerent: neque enim fallere aut falli potest, qui ait, Luc, 11: « Petite et accipietis; quærite, et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. » Verùm de oratione fusiùs sectione sequenti.

§ VI. *Exponitur circa quæ objecta meditatio seu consideratio interna peccatoris versari debeat ad impetrandam veram conversionem.*

Objecta à peccatore ad veram conversionem aspirante præcipuè consideranda, varia sunt pro varietate actuum, quos concilium Trid., sess. 6, c. 6, in adultis necdùm renatis, ad justificationem per Baptismum obtinendam expressè requirit, et ex consequenti in relapsis post Baptismum ad recuperandam per pœnitentiam justitiam omisam: cùm enim tam Pœnitentia quàm Baptismus sint Sacramenta mortuorum, ad utriusque fructuosam susceptionem easdem requiri in suscipientibus dispositiones, exploratum videtur.

Actus verò à Trident. loco citato recensiti, sunt præter fidem timor divinæ justitiæ, spes et fiducia in Dei misericordiâ per Jesum Christum, initialis Dei tanquàm omnis

justitiæ fontis dilectio, et ex hâc profluens motus odii ac detestationis adversus peccata.

Cùm igitur præsuppositâ fide, quâ peccator divinâ gratiâ adjutus credit vera esse quæ divinitus revelata et promissa sunt, atque illud inprimis à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo Jesu; cùm, inquam, præsuppositâ fide incipere soleat peccatoris conversio à timore divinæ justitiæ; objectum, circa quod ejus consideratio primo loco versari debet, est illa ipsa justitia vindicativa, quâ æquissimus judex ac vindex Deus hominem, vel ob unicam noxam lethalem in hâc vitâ per pœnitentiam non deletam, æternis damni ac sensûs pœnis adjudicare, æterno et inviolabili decreto constituit.

Juvabit hîc attentè expendere quàm ambæ hæ pœnæ sint horrendæ: damni quidem, quæ in claræ Dei visionis ex eâque profluentis amoris beatifici, necnon exuberantis gaudii funestissimâ privatione consistit: sensûs verò, quæ potissimùm in combustione ignis, miris quidem, sed veris modis, ut loquitur S. Aug., ipsas etiam animas horrendissimè cruciantis, sita est; quarum pœnarum magnitudinem immensam auget earum sine fine duratio, præclusâ omni spe impetrandæ aliquandò liberationis.

Fructuosè etiam peccator sibi ob oculos ponet triplex horrendissimum divinæ ultionis exemplar, cujus profectò attenta consideratio nata est peccatorem salutari timore configere.

Primum est punitio innumeræ propemodùm multitudinis angelorum, quos justissimus ultor Deus, ob unicam superbiam ac rebellionis peccatum cœlo expulsos, nullo pœnitentiæ spatio, ac remedio relicto, suppliciiis addixit nunquàm finiendis.

Secundum exemplar divinæ justitiæ, est ejectio Adami de paradiso, ob unius etiam inobedientiæ delictum, qui cum totâ suâ posteritate in æternum quoque cœlo erat excludendus, nisi Dei Filius factus homo humani generis Mediatorem misericorditer se constituisset.

Tertium denique est ipsa Filii Dei amarissima et ignominiosissima Passio in satisfactionem divinæ justitiæ pro peccatis nostris, ex mandato Patris suscepta; ad cujus attentam meditationem quis peccator non contremiscat? Quia si hæc facta sint in viridi, in arido quid fiet? Si, inquam, innocentissimus Jesus pro delictis nostris à Deo tam graves pœnas exsolvit, quæ supplicia non exiget rigor divinæ justitiæ ab homine peccatore, nec pœnitente!

Utile denique fuerit considerare sequentes sacræ Scripturæ sententias terrore plenas: Matth. 1: « Timete eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. » Item Matth. 25: « Ite, maledicti, in ignem æternum. » Item Apoc. 21: « Pars illorum erit in stagno ardenti et sulphure. »

Ubi verò timore divinæ justitiæ peccator efficaciter percussus fuerit, procedat ad considerandam infinitam Dei misericordiam, immensa etiam Mediatoris ac Salvatoris nostri Jesu Christi merita, nec non divinas promissiones de remissione peccatorum verè pœnitentibus infallibiliter impertiendâ; ut nimirum horum consideratione in spem erigatur, fidens Deum propter Christum sibi propitium fore.

Juvabit eum in finem attentè expendere parabolas evangelicas boni Pastoris, et Filii prodigi, quibus benignissimus Salvator noster patheticè expressit tenerrima misericordiæ suæ viscera, quibus non solum peccatores ad ipsum seriò revertentes in gratiam recipere consuevit, sed ultrò etiam quærere et ad se trahere.

Expediens quoque erit sibi ob oculos ponere exempla plurium sanctorum cum Christo regnantium, quorum sanctitas eò illustrior evasit, quò plurium ac graviorum delictorum veniam à clementissimo Domino per veram pœnitentiam consecuti fuère, puta SS. Mathei, Pauli, Zachei, Mariæ Magdalenæ, Mariæ Egyptiacæ, Augustini, etc., *ut ubi abundaverit delictum, superabundaret et gratia.*

Denique utile fuerit maturè ponderare sacræ Scripturæ sententias, quæ misericordiam Dei potissimum commendant, ut Psal. 144: « Miserator et misericors Dominus... Et miserationes ejus super omnia opera ejus. » Psal. 50: « Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam, et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. » Ezech. 18: « Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, et custodierit omnia præcepta mea et fecerit iudicium et justitiam..., omnium iniquitatum ejus quas operatus est, non recordabor. » Matth. 9: « Non veni vocare justos, sed peccatores. » Luc. 9: « Venit Filius hominis quærere, et salvum facere, quod perierat. » Primæ Joan. 2 c.: « Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum, et ipse est propitiatio pro peccatis nostris; non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. »

Postquam peccator harum considerationum adminiculo in spem erectum fuerit consequendæ ab omnipotenti et misericordissimo Domino remissionis peccatorum, intuitu meritorum Christi ei applicandorum per Sacramentum Pœnitentiæ; modò cum debitâ cordis conversione et contritione ad illud accesserit; ulterius se iis considerandis seriò applicabit, quibus potissimum excitari solet amor

Dei, ex quo juxta doctrinam concilii Trid., sess. 6, supra diximus proximè nasci debere odium ac detestationem peccatorum, quæ sicut ante Baptismum, ita et ante Sacramentum Pœnitentiæ requiritur.

Amor autem ille ex mente concilii Trid., non videtur esse solius concupiscentiæ, quâ Deus diligitur præcisè tanquàm nobis summè bonus (nisi velis concil. eâdem ferè lineolâ eundem actum bis requisivisse, jam enim verbis immediatè præcedentibus requisiverat actum spei, in quo amor concupiscentiæ necessariò includitur; neque enim speramus nisi bonum quod nobis concupiscimus); sed est amor benevolentiae sive Dei propter se; non quidem perfectus ille qui Doctori nostro Angelico est amor amicitiae fundatus super communicatione quâ Deus nobis suam beatitudinem communicat in jure per gratiam, et in re per gloriam, quique antonomasticè ab eodem sancto Doctore charitas appellatur, et per se statâ lege justificat, sed imperfectus duntaxat et initialis, quo scilicet, ut loquitur loco supra citato concil. Trident. *Deus tanquàm omnis justitiæ seu rectitudinis et æquitatis fons*, id est, tanquàm ipsa justitia, rectitudo et æquitas increata, à quâ omnis creata justitia, rectitudo et æquitas, sicut rivuli à fonte dimanant, *diligi incipitur*.

Qui tamen initialis amor debet etiam aliquo sensu esse amor Dei super omnia, cùm ex illo nasci debeat juxta Trid., odium ac detestatio peccati, utique super omne malum pœnæ: non enim potest peccatum ut peccatum, sive ut injuria Dei est in se summè boni, efficaciter displicere super omne malum creaturæ, nisi ex amore quo efficaciter placeat bonum increatum super omne bonum creaturæ; unde Doctor Angelicus, 3 p., q. 87, art. 3, dicit « ad veram pœnitentiam requiri ut peccatum dis-

pliceat, in quantum est contra Deum super omnia dilectum.

Porrò duo præcipua sunt amoris Dei incentiva, à peccatore consideranda.

Primùm, sunt immensa Dei in nos collata beneficia naturæ et gratiæ, inter quæ primum locum obtinet beneficium redemptionis nostræ, quam Dei Filius factus homo, amarissimâ suâ passione ac morte consummavit. Hoc incentivo utebatur Apostolus, 2 ad Corinth., 5 cap.: « Charitas Christi urget nos: æstimantes hoc, quoniam... pro omnibus mortuus est Christus. » Et ad Gal., 2 cap.: « Dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. » Ejusdem beneficii consideratione in se potissimùm excitari divini amoris ignem fatebatur S. Bernardus...: « Super omnia amabilem te mihi reddit, ô bone Jesu! calix quem bibisti opus nostræ redemptionis. »

Alterum incentivum amoris Dei sunt infinita ejus bonitas, sapientia, potentia, pulchritudo, cæteræque perfectiones innumeræ, quæ ipsum propter se infinitè amabilem reddunt. Hinc S. Aug., Soliloq. c. 31: « Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua et tam nova, serò te amavi; væ tempori illi, quandò non amavi te. » Et S. Bruno noctes integras ducebat insomnes tantæ bonitatis admiratione defixus, ingeminans hasce voces: *O bonitas! ô bonitas!*

Denique peccator consideratione utriusque hujus incentivi, beneficiorum scilicet et perfectionum divinarum, amore Dei accensus, attentissimâ meditatione expendat infinitam peccati mortalis gravitatem infinitæ Dei bonitati ex diametro oppositam, quin et ipsius esse divini (si affectum saltem interpretativum peccatoris spectes) destructivam. Omnis enim peccator, teste doctore Melliduo, in

fundo cordis optat peccata sua, Dei subterfugere punitio-
nem; proindeque optat vel Deum esse ignorantem, vel
injustum, vel impotentem, quæ tria æqualiter esse
divino adversantur.

Nec dubitandum quin ad attentam meditationem gravi-
tatis peccati, ex initiali illâ dilectione Dei propter se super
omnia, quæ ex nunc supponitur diffusa in corde peccato-
ris per Spiritum sanctum, non quidem inhabitantem ad-
huc, sed moventem, quasi spontè fluent odium, detesta-
tio ac dolor de peccato ut peccatum sive injuria Dei est,
super omne malum pænæ, cum proposito efficaci non
peccandi de cætero, et divinæ justitiæ per condigna pœni-
tentiæ opera satisfaciendi; atque hâc ratione tandem feli-
citer perficietur vera peccatoris conversio, et ex inca-
paci absolutionis sacramentalis ejusdem plenissimè fiet
capax.

§ VII. *Declaratur quænam objecta præcipuè considerare
debeat peccator ad Deum conversus et justificatus, ut
contra relapsum roboretur.*

1° Expendat se summæ ingratitude reum fore, si,
postquàm gratioso pœnitentiæ dono Deo reconciliatus, et
pretioso Christi sanguine à peccatorum sordibus ablutus
est, non vereatur denuò infinitam Dei bonitatem infinitâ
afficere injuriâ, pretiosum Christi sanguinem (affectus
saltem interpretativus si spectetur) pedibus conculcare,
ipsumque Christum, ut loquitur Apostolus, rursùs cruci-
figere in semetipso.

2° Consideret detrimentum longè gravissimum, quod
per relapsum in peccatum mortale animæ suæ inferet,
spoliando illam omnibus gratiæ donis in justificatione ac-

ceptis necnon ex amicâ, sponsâ et filiâ Dei reddendo illam
exosam Deo, mancipium ac filiam diaboli, et ex herede
regni cœlestis obnoxiam pœnis et ærumnis inferni nun-
quàm finiendis.

3° Attentâ mente revolvat, quemadmodùm judicio cor-
poralium medicorum, quotidianâ experientiâ comprobato,
recidiva in morbum corporalem longè periculosior est
quàm primus morbi status; ita, judicio spiritualis ac di-
vini medici animarum Christi Jesu, relapsus in peccatum
mortale longè deteriorem ac periculosiorem esse primo
peccato mortali: ait enim, Matth. 12, *novissima hominis
illius, relabentis scilicet in peccatum mortale, fieri pejora
prioribus*; item, Joan. 5, dixit paralytico, quem à mor-
bo tam animæ quàm corporis sanaverat; *Jam noli pecca-
re, ne deterius tibi aliquid contingat.*

Ex duplici autem capite contingit recidivam in pecca-
tum mortale malum esse longè periculosius ac deterius.
1° Quidem quia magis augere solet propensionem in pec-
catum, idedque quò relapsus frequentior est, eò, ratione
majoris propensionis in peccatum, quam causat, pecca-
torem periculosiùs afficit. 2° Ratione ingratitude supra
descriptæ, per quam peccator longiùs à Deo recedit, ma-
jus obstaculum ponens influxui gratiæ divinæ, sine quâ
tam non potest à lapsu peccati resurgere quàm sine alis
volare.

Denique utiliter admodùm expendet verba concilii Tri-
dent., sessione 6, cap. 13, de Perseverantiæ munere:
Qui se existimant stare videant ne cadant; et cum timore
ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigi-
liis et eleemosynis, in orationibus et oblationibus, in je-
juniis et castitate; formidare enim debent (scientes quòd
in spem gloriæ, et nondùm in gloriam renati sunt) de pug-

nâ quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo, in quâ victores esse non possunt, nisi cum Dei gratiâ Apostolo obtemperent dicenti » Debitores sumus non carni, ut secundùm carnem vivamus; si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. »

§ VIII. *Exhibentur motiva præcipuè expendenda cupienti in justitiâ et charitate proficere.*

Peccator ad Deum conversus et justificatus, non solùm de perseverantiâ in bono sollicitus esse debet, verùm etiam de profectu spirituali in gratiâ et charitate, juxta illud Apoc. 22: *Qui justus est, justificetur adhuc*; et illud ad Philip., 1 cap.: *Oro ut charitas vestra magis ac magis abundet*. Ipse etiam Christus se venisse ait in hunc mundum, ut homines non solùm vitam haberent, sed et abundantius haberent.

Ut verò quis magis excitetur ad profectum spiritualem, consideret 1° grande periculum quod imminet animæ desiderium proficiendi abjicienti; teste namque S. Bernardo, non *proficere in viâ Dei descere est*.

2° Consideret brevissimum hoc vitæ spatium homini à Deo concessum, ut incessanter proficiendo in gratiâ et charitate, æternæ gloriæ augmentum promereatur, cujus gloriæ vel unicus gradus incomparabiliter præstat quibuscumque pretiosis et delectabilibus hujus mundi rebus; ut propterea non infundatè dicatur sanctos cum Christo in cælo regnantes, si eis optio daretur, lubenti animo subituros omnium martyrum tormenta, ut hâc viâ gloriam suam (quâ tamen plenè contenti sunt) vel ad unicum gradum augere possent.

3° Duabus prioribus considerationibus excitatus animus ad profectum spiritualem, magis ac magis se applicet ad consideranda tùm immensa Dei in nos collata beneficia, tùm infinitas ejus perfectiones. Si namque horum attentè consideratio amorem Dei facilè gignit in corde peccatoris, ut de proximo ostensum fuit, ita eorundem motivorum penitior ac vivacior consideratio charitatem facilè augebit in corde hominis justi.

SECTIO II.

De secundo remedio generali, quod est oratio, sive petitio divini auxilii, quæ fit vel solo corde, vel etiam ore.

De hoc secundo remedio generali paucis dicam tria: 1° ejus necessitatem ostendam; 2° quæ peccator à Deo petere debeat, et quæ justus, declarabo; 3° denique designabo conditiones quibus orationem stipatam esse oporteat.

§ I. *Necessitas orationis ostenditur.*

Certum est secundùm fidem catholicam peccatorem non posse propriis viribus à peccato resurgere et ad gratiam reparari, sed ad hoc indigere supernaturali Dei auxilio; sed non minùs certum est tale auxilium regulariter non concedi nisi orantibus et petentibus, juxta illud: *Petite, et accipietis*; igitur peccator, ut à peccato resurgat; et in gratiam Dei redeat, debet ad illum confugere per orationem, sive petitionem, divini auxilii, dicens cum prophetâ: *Converte nos, Domine, ad te, et convertemur*.

Deinde, cùm stabilitas et profectus in bono æquè sit